

Rayat Shikshan Sanstha's
R. B. Narayanrao Borawake College, Shrirampur
(Autonomous)

(Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune)

Department of Marathi

FYUG Marathi Syllabus as per NEP-2020

Implemented

From

Academic Year: 2023-24

Course Structure of F.Y.B.A. Marathi (Semester-I and II)

Year	Semester	Course Type	Course Code	Course Title	Theory/ Practical	Credit	No. of Lectures/ Practical to be conducted
1	I	Major (Core)	MR-MJ-111T	मराठी साहित्य प्रकार: कथा	Theory	04	60
			MR-MJ-112T	व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग १-	Theory	02	30
		VSC	MR-VSC-113T	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य भाग -१	Theory	02	30
		SEC	MR-SEC- 114T	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग १-	Theory	02	30
		IKS	MR-IKS-115T	मराठी लोकगीत परंपरेची ओळख	Theory	02	30
	II	Major (Core)	MR-MJ-121T	मराठी साहित्य प्रकार: एकांकिका	Theory	04	60
			MR-MJ-122T	व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग-२	Theory	02	30
		VSC	MR-VSC-123T	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्य भाग-२	Theory	02	30
		SEC	MR-SEC-124T	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग-२	Theory	02	30

F.Y.B.A. (Marathi)

Syllabus for Semester- I

Course Structure of F.Y.B.A. Marathi

Year	Semester	Course Type	Course Code	Course Title	Theory/ Practical	Credit	No. of Lectures/ Practical to be conducted
1	I	Major (Core)	MR-MJ-111T	मराठी साहित्य प्रकार: कथा	Theory	04	60
			MR-MJ-112T	व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग १-	Theory	02	30
		VSC	MR-VSC-113T	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य भाग -१	Theory	02	30
		SEC	MR-SEC-114T	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग१-	Theory	02	30
		IKS	MR-IKS-115T	मराठी लोकगीत परंपरेची ओळख	Theory	02	30

DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE (DSC-1) – मराठी साहित्य प्रकार: कथा

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-MJ-111T मराठी साहित्य प्रकार: कथा	४	४	--

● **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) मराठी साहित्यासंबंधी रुची निर्माण करणे.
- २) विद्यार्थ्यांच्या वाङ्मयीन अभिरुचीचा विकास करणे.
- ३) कथा हा साहित्यप्रकार समजून घेणे.
- ४) मराठी कथेची वाटचाल आणि तिच्यातील ठळक टप्पे जाणून घेणे.
- ५) निवडक कथातील व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, वातावरणनिर्मिती यांचे विशेष पाहणे.
- ६) निवडक कथांच्या आधारे विविध जीवनप्रवाह जाणून घेणे.
- ७) सर्जनशील लेखन आणि भाषिक वापर क्षमता यांचा विकास करणे.

● **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) मराठी साहित्यासंबंधी रुची निर्माण होईल.
- २) कथेच्या आधारे सर्जक भाषिक क्षमता विकसित होईल .
- ३) कथेचा आस्वाद आणि रचना समजण्यास मदत होईल.
- ४) कथा हा साहित्यप्रकार समजून घेता येईल.
- ५) कथातील व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, वातावरण निर्मिती यांचे विशेष आकलन होईल.
- ६) विद्यार्थ्यांच्या वाङ्मयीन अभिरुचीचा विकास करता येईल.
- ७) मराठी कथेची वाटचाल आणि तिच्यातील ठळक टप्पे जाणून घेता येईल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक -१: कथा संकल्पना व स्वरूप	१) कथा :स्वरूप २) कथेचे घटक : कथानक , व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, संघर्ष, निवेदनशैली व भाषा	१	१५
घटक -२: कथेची वाटचाल व प्रकार	१) कथेची वाटचाल २) कथा : प्रकार	१	१५
घटक-३: पाठ्यपुस्तक- समकालीन मराठी कथा	समकालीन मराठी कथा (संपादक –प्रा. डॉ. शिरीष लांडगे, प्रा. डॉ. दिलीप पवार. प्रा. डॉ. संदीप सांगळे)	२	३०
एकूण श्रेयांक व तासिका		०४	६०

• **संदर्भग्रंथ :**

- १) मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप ,संपादक – डॉ.गो.मा. पवार ,डॉ. म. द. हातकणगलेकर
- २) कथा संकल्पना आणि समीक्षा – सुधा जोशी
- ३) मराठी कथा विसावे शतक संपादक – के.ज.पुरोहित, सुधा जोशी
- ४) ग्रामीण कथा – डॉ.वासुदेव मुलाटे
- ५) ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि समस्या – डॉ.आनंद यादव
- ६) दलित साहित्य वेदना आणि विद्रोह – डॉ.भालचंद्र फडके
- ७) स्त्रीवादी समीक्षा स्वरूप आणि उपयोजन – डॉ.अश्विनी धोंगडे

DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE (DSC-2) – व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग -१

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-MJ-112T व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग -१	२	२	--

- **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) मुलभूत भाषिक कौशल्याचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
- २) व्यक्तिमत्व विकासातील भाषिक कौशल्यांची महत्वाची भूमिका लक्षात घेणे.
- ३) भाषिक कौशल्यांचे विविध आविष्कार समजावून घेणे.
- ४) श्रवण व वाचन कौशल्यांचे महत्व जाणून ती आत्मसात करणे बाबत माहिती देणे.
- ५) लेखन कौशल्याचे स्वरूप जाणून घेणे.
- ६) संवाद कौशल्यासाठी आवश्यक बाबीचा परिचय करून देणे.
- ७) सर्जनशील लेखन आणि भाषिक वापर क्षमता यांचा विकास करणे.

- **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) मुलभूत भाषिक कौशल्याचा विद्यार्थ्यांनी परिचय करून घेता येईल.
- २) व्यक्तिमत्व विकासातील भाषिक कौशल्यांची महत्वाची भूमिका लक्षात येईल.
- ३) भाषिक कौशल्यांचे विविध आविष्कार आकलन होईल.
- ४) श्रवण व वाचन कौशल्यांचे महत्व जाणून ती आत्मसात करून त्याबाबत माहिती घेता येईल.
- ५) लेखन कौशल्याचे स्वरूप जाणून घेता येईल.
- ६) संवाद कौशल्यासाठी आवश्यक बाबीचा परिचय करून घेता येईल.
- ७) सर्जनशील लेखन आणि भाषिक वापर क्षमता विकसित करता येईल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक -१: भाषिक कौशल्य विकास	१.१ जीवनव्यवहारातील भाषेचे स्थान: भाषा स्वरूप व व्याख्या १.२ भाषिक कौशल्यविकास १.श्रवण २.वाचन ३.लेखन ४. संभाषण ५. भाषण इ. कौशल्यांचे स्वरूप व उपयोजन	१	१५
घटक-२: व्यक्तिमत्व विकास	२.१ व्यक्तिमत्व विकास : व्याख्या, स्वरूप, घटक व्यक्तिमत्व विकासाचे टप्पे: २.२ व्यक्तिमत्व विकासात भाषेचे स्थान २.३ व्यक्तिमत्व विकासात शाळा महाविद्यालय तसेच कुटुंब आणि , समाजाचे योगदान	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

• **संदर्भग्रंथ :**

- १) व्यावहारिक मराठी रंजना नेमाडे.प्रा, सयाजीराजे मोकाशी.डॉ :
- २) व्यावहारिक संदीप सांगळे.डॉ : उपयोजित मराठी आणि प्रसार माध्यमांची कार्यशैली,
- ३) मराठी भाषेची संवाद कौशल्य मुक्त विद्यापीठ नाशिक.म.च.य :
- ४) मराठी भाषा उपयोजन आणि सर्जन सुहासकुमार बोबडे.प्रा :
- ५) व्यावहारिक मराठी डॉ जयश्री पाटणकर, लीला गोविलकर.डॉ :
- ६) व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी मनोहर रोकडे.डॉ :
- ७) व्यावहारिक मराठी स्नेहल तावरे.संपादक डॉ :

Vocational Skill Course : प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य भाग १:

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-VSC-113T प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य भाग १:	२	२	--

• **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) विद्यार्थ्यांना वृत्तपत्राची ओळख करून देणे.
- २) वृत्तपत्रीय बातमीची रचना व बातमी लेखनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करणे.
- ३) विद्यार्थ्यांमध्ये वृत्तलेखन.स्तंभलेखन व मुलाखत लेखनतंत्र विकसित करणे,
- ४) वृत्तपत्रीय जाहिरात लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करणे.

• **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) विद्यार्थ्यांना वृत्तपत्राची ओळख होईल.
- २) वृत्तपत्रीय बातमीची रचना व लेखन विशेष लक्षात येतील.
- ३) विद्यार्थ्यांमध्ये वृत्तलेखन.स्तंभलेखन व मुलाखत लेखनतंत्र विकसित होईल,
- ४) वृत्तपत्रीय जाहिरातीची ओळख होऊन तिचे महत्व समजले.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक-१ : मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये	१.१ वृत्तपत्र स्वरूप व महत्व : १.२ वृत्तपत्रीय बातमीलेखन १.३ वृत्तलेख, स्तंभलेखन, मुलाखत १.४ जाहिरात	१	१५
घटक-२: दृक- श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्य	२.१ आकाशवाणी व दूरचित्रवाणीची ओळख २.२ आकाशवाणीवरील भाषण व मुलाखत २.३ आकाशवाणीवरील बातमीपत्रे २.४ दूरचित्रवाणीवरील बातम्या २.५ दूरचित्रवाणीवरील माहितीप्रधान कार्यक्रम	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

• **संदर्भग्रंथ :**

- १) मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास लेल.के.रा :
- २) संवादशास्त्र श्रीपाद जोशी :
- ३) प्रसार माध्यमांसाठी लेखन कौशल्य मुक्त विद्यापीठ नाशिक.म.च.य :
- ४) मराठी भाषा उपयोजन आणि सर्जन अनिल गवळी.डॉ - संपादक :
- ५) व्यावहारिक मराठी नसिराबादकर.रा.ल : :
- ६) आकाशवाणी रामबिहारी विश्वकर्मा :
- ७) नभोवाणी कार्यक्रम तंत्र आणि मंत्र पुष्पा काणे :
- ८) प्रसारमाध्यमे आणि मराठी:डॉ उज्ज्वला भोर.
- ९) भाषिक कौशल्य विकास डॉ हरिष शेळके :
- १०) व्यावहारिक उपयोजित मराठी आणि प्रसार माध्यमे:डॉ संदीप सांगळे.
- ११) जाहिरातीचे युग: केशव केळकर .

Skill Enhancement Course : कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग -१

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-SEC-114T कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग - १	२	२	--

- **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) विद्यार्थ्यांना विविध कार्यक्रमांचे स्वरूप समजावून देणे.
- २) विद्यार्थ्यांना विविध कार्यक्रमांचे प्रकार समजावून सांगणे.
- ३) विद्यार्थ्यांमध्ये कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य विकसित करणे.
- ४) विद्यार्थ्यांना कार्यक्रम संयोजनविषयक विविध बाबींची ओळख करून देणे.
- ५) विद्यार्थ्यांना कार्यक्रम संयोजनातील भाषेचे महत्व समजावून देणे.

- **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) विद्यार्थ्यांना विविध कार्यक्रमांचे स्वरूप समजावून देता येईल.
- २) विद्यार्थ्यांना विविध कार्यक्रमांचे प्रकाराचे आकलनास मदत होईल.
- ३) विद्यार्थ्यांमध्ये कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य विकसित करता येईल.
- ४) विद्यार्थ्यांना कार्यक्रम संयोजनविषयक विविध बाबींची ओळख करून देता येईल.
- ५) विद्यार्थ्यांना कार्यक्रम संयोजनातील भाषेचे महत्व जाणता येईल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक -१: कार्यक्रमाचे स्वरूप आणि प्रकार	अ) भाषणे, चर्चासत्रे, परिषदा, गटचर्चा, बैठक, मेळावे ब) कार्यक्रम संयोजनातील घटक (आयोजक, प्रायोजक, जाहिरात, निवेदक)	१	१५
घटक-२ : कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये	अ) कार्यक्रम संयोजनातील भाषेचे महत्व ब) कार्यक्रमाची योजना, आखणी आणि रूपरेषा : १)कार्यक्रमपूर्व नियोजन २)कार्यक्रमातील विविध घटक ३)भाषेचा वापर : निवेदन, प्रास्ताविक, परिचय, स्वागत, मनोगत, आभार	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

● संदर्भ ग्रंथ :

- १) व्यावहारिक मराठी : पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
- २) कार्यक्रमाचे प्रभावी संयोजन आणि सूत्रसंचालन : जयप्रकाश बगदे
- ३) व्यावहारिक उपयोजित मराठी आणि प्रसार माध्यमे : डॉ. संदीप सांगळे
- ४) भाषिक कौशल्य विकास : डॉ हरिष शेळके
- ५) मराठी भाषा उपयोजन आणि सर्जन : सुहास बोबडे
- ६) व्यावहारिक मराठी: संपादक डॉ. स्नेहल तावरे
- ७) उपयोजित मराठी : संजय लांडगे

Indian Knowledge System: मराठी लोकगीत परंपरेची ओळख

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-IKS-115T मराठी लोकगीत परंपरेची ओळख	२	२	--

● **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) लोकसाहित्याचे स्वरूप समजावून घेणे.
- २) लोकसाहित्याची व्यापकता सर्वसामावेशकता लक्षात आणून देणे.
- ३) लोकसाहित्याचे स्वरूप समजावून घेणे.
- ४) लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य व त्याचे स्वरूप जाणून घेणे.
- ५) लोकसाहित्यातील विविध प्रकार, स्वरूप जाणून घेणे.
- ६) लोकसाहित्यातील लोकगीत प्रकार त्याचे, स्वरूप, विशेष समजावून घेणे.
- ७) लोकसाहित्यातील सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक जाणीवा स्पष्ट करणे.

● **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) लोकसाहित्याचे स्वरूप समजावून घेण्यास मदत होईल.
- २) लोकसाहित्याची व्यापकता व सर्वासामावेशकता लक्षात आणून देता येईल.
- ३) लोकसाहित्याचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- ४) लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य जाणून घेण्यास मदत होईल.
- ५) लोकसाहित्यातील विविध प्रकार, स्वरूप जाणून घेता येईल.
- ६) लोकसाहित्यातील लोकगीत प्रकार त्याचे, स्वरूप, विशेष समजावून घेता येईल.
- ७) लोकसाहित्यातील सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक जाणीवा स्पष्ट करता येतील.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक -१: मराठी लोकगीत परंपरेची ओळख	१.१ लोकगीते व्याख्या स्वरूप व विशेष १.२ लोकगीतातून येणारा सामाजिक,राष्ट्रीय व सांस्कृतिक जीवनाशी असलेला अनुबंध.	१	१५
घटक -२ : मराठी लोकगीते : स्वरूप व प्रकार	२.१ लोकगीतांचे प्रकार २.२ कथागीते, लोकगीते व लौकिकगीते यातील भेद २.३ लोकगीते व आधुनिक गेय कविता (भावगीते, पदे व इतर कविता नाट्यगीते, सिनेगीते)	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

● संदर्भ ग्रंथ :

- १) लोकसाहित्याचे स्वरूप : प्रभाकर मांडे
- २) मराठी लोकगीते : डॉ. सरोजिनी बाबर
- ३) लोकसाहित्य विचार : डॉ.अनिल सहस्रबुद्धे
- ४) महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्यमाला पुष्प ११ : संपादन – डॉ.सरोजिनी बाबर
- ५) लोकसाहित्याची रूपरेषा : दुर्गा भागवत
- ६) मराठी स्त्रीगीते : डॉ.शरद व्यवहारे
- ७) भिल्ल्लांची गाणी : डॉ.सुदाम जाधव
- ८) मराठीतील स्त्रीधन : डॉ. सरोजिनी बाबर
- ९) लोकसाहित्य कलाविचार : डॉ.गं.ना.मोरजे

F.Y.B.A. (Marathi)

Syllabus for Semester- II

Course Structure of F.Y.B.A. Marathi

Year	Semester	Course Type	Course Code	Course Title	Theory/ Practical	Credit	No. of Lectures/ Practical to be conducted
1	II	Major (Core)	MR-MJ-121T	मराठी साहित्य प्रकार: एकांकिका	Theory	04	60
			MR-MJ-122T	व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग-२	Theory	02	30
		VSC	MR-VSC-123T	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्य भाग-२	Theory	02	30
		SEC	MR-SEC-124T	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग-२	Theory	02	30

DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE- मराठी साहित्यप्रकार : एकांकिका

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-MJ-121T मराठी साहित्यप्रकार: एकांकिका	४	४	--

- **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्यविषयक अभिरुची विकसित करणे.
- २) एकांकिका या साहित्यप्रकाराची ओळख करून देणे.
- ३) एकांकिकाया साहित्यप्रकाराची वाटचाल व विकास जाणून घेणे.
- ४) निवडक एकांकिकांमधील व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन व वातावरणनिर्मिती यांचे विशेष लक्षात घेणे.
- ५) निवडक एकांकिकांची वाङ्मयीन गुणवैशिष्ट्ये जाणून घेणे.
- ६) एकांकिकांचे आकलन, आस्वाद व मूल्यमापन करण्याची क्षमता विकसित करणे.

- **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्यविषयक अभिरुची विकसित होईल .
- २) एकांकिका या साहित्यप्रकाराची ओळख होईल.
- ३) एकांकिकाया साहित्यप्रकाराची वाटचाल व विकास यांचे आकलन होईल .
- ४) निवडक एकांकिकांमधील व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन व वातावरणनिर्मिती यांचे विशेष लक्षात येतील.
- ५) निवडक एकांकिकांची वाङ्मयीन गुणवैशिष्ट्ये जाणून घेता येतील.
- ६) एकांकिकांचे आकलन, आस्वाद व मूल्यमापन करण्याची क्षमता विकसित होण्यास मदत होईल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक-१ : एकांकिका एक वाङ्मय प्रकार	१.१ एकांकिका या वाङ्मय प्रकाराची ओळख १.२ एकांकिका स्वरूप व संकल्पना १.३ एकांकिका घटक १.४ एकांकिका वाटचाल	१	१५
घटक-२ : एकांकिका वाङ्मय प्रकाराची रचना	२.१ एकांकिका संहितामूल्य २.२ एकांकिका प्रयोगमूल्य	१	१५
घटक -३ : पाठ्यपुस्तक	३.१ विठ्ठल तो आला आला – पु. ल. देशपांडे ३.२ आशय, पात्रचित्रण, प्रसंगवर्णन, वातावरण निर्मिती, संवाद, संघर्ष, निवेदनशैली, भाषा व अन्य वाङ्मयीन विशेष	१	१५
घटक -४ : पाठ्यपुस्तक	४.१ हंडाभर चांदण्या – दत्ता पाटील आशय, पात्रचित्रण, प्रसंगवर्णन, वातावरण निर्मिती, संवाद, संघर्ष, निवेदनशैली, भाषा व अन्य वाङ्मयीन विशेष	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		०४	६०

● संदर्भ ग्रंथ :

- १) निवडक मराठी एकांकिका ,संपादक – सुधा जोशी
- २) निवडक एकांकिका – वि. भा. देशपांडे
- ३) मराठी एकांकिका तंत्र व विकास – श्री. रं. भिडे
- ४) सर्वोत्कृष्ट मराठी एकांकिका - प्रभाकर परांजपे
- ५) एकांकिका वाटचाल - श्री. रं. भिडे
- ६) एकांकिका विचार आणि सर्वोत्तम एकांकिका – जयंत पवार
- ७) समग्र एकांकिका भाग १ व २ - विजय तेंडूलकर
- ८) विठ्ठल तो आला आला – पु.ल. देशपांडे
- ९) हंडाभर चांदण्या – दत्ता पाटील

DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE - व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग -२

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-MJ-122T व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी भाग -२	२	२	--

- **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) कार्यालयीन कामकाजाच्या दृष्टीने आवश्यक कौशल्याची ओळख करून देणे.
- २) विविध क्षेत्रातील भाषाविषयक कौशल्य जाणून घेणे.
- ३) कार्यालयीन कामकाजातील पत्रलेखनाचे स्वरूप जाणून घेणे.
- ४) कार्यालयीन पत्रलेखनाचे तंत्र आत्मसात करून उपयोजन करणे.
- ५) कार्यालयीन कामकाजातील इतिवृत्त व टिप्पणीलेखन यांचे स्वरूप जाणून घेणे.
- ६) कार्यालयीन कामकाजातील इतिवृत्त व टिप्पणीलेखन यांचे लेखन तंत्र जाणून घेणे तसेच उपयोजन करणे.
- ७) सर्जनशील लेखन आणि भाषिक वापर क्षमता यांचा विकास करणे.

- **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) कार्यालयीन कामकाजाच्या दृष्टीने आवश्यक कौशल्याची ओळख होईल.
- २) विविध क्षेत्रातील भाषाविषयक कौशल्य जाणून घेता येतील.
- ३) कार्यालयीन कामकाजातील पत्रलेखनाचे स्वरूप लक्षात येईल.
- ४) कार्यालयीन पत्रलेखनाचे तंत्र आत्मसात करता येईल.
- ५) कार्यालयीन कामकाजातील इतिवृत्त व टिप्पणीलेखन यांचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- ६) कार्यालयीन कामकाजातील इतिवृत्त व टिप्पणीलेखन यांचे लेखन तंत्र जाणून घेता येईल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक-१: पत्रलेखन: औपचारिक / अनौपचारिक	१.१ पत्रलेखन म्हणजे काय ? १.२ पत्रलेखनाचे महत्त्व १.३ पत्रलेखनाची उपयुक्तता १.४ कार्यालयीन पत्रलेखन स्वरूप व उपयोजन : अ) प्रासंगिक पत्रलेखन मागणी पत्र –, आभार पत्र, विनंती पत्र, अभिनंदन पत्र, तक्रार पत्र ब) व्यावसायिक पत्रलेखन नोकरीसाठी अर्ज – कार्यालयीन आदेश, स्मरण पत्र	१	१५
घटक-२ : इतिवृत्त व टिप्पणीलेखन: स्वरूप व उपयोजन	२.१ इतिवृत्त लेखन तंत्र, प्रकार व उपयोजन २.२ टिप्पणीलेखन तंत्र प्रकार व उपयोजन २.३ निविदालेखन तंत्र प्रकार व उपयोजन	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

● संदर्भ ग्रंथ :

- १) भाषा स्वरूप आणि कार्य : सुमन बेलवलकर
- २) आशययुक्त अध्यापन पद्धती : डॉ. कैलास अंभूरे
- ३) कार्यालयीन कौशल्य: डॉ. अक्षय घोरपडे
- ४) माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्ये : डॉ. केशव तुपे
- ५) उपयोजित मराठी: डॉ. प्रभाकर जोशी, डॉ. वासुदेव वले
- ६) व्यावहारिक मराठी: ल.रा. नसिराबादकर

Vocational Skill Course : प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य भाग :२

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-VSC-123T प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्य भाग :२	२	२	--

- **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) विद्यार्थ्यांना नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांची ओळख करून देणे.
- २) नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांचे मानवी जीवनातील महत्व सांगणे.
- ३) नवमाध्यमे व समाज यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करणे.
- ४) नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांसाठी मराठी भाषेच्या वापराचे महत्व स्पष्ट करणे.

- **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) विद्यार्थ्यांना नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांची ओळख होईल.
- २) नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांचतील अनुबंधाची जाणीव होईल.
- ३) नवमाध्यमे व समाज यांच्यातील सहसंबंधाचे आकलन होईल.
- ४) नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांसाठी मराठी भाषेच्या वापराबाबतचे ज्ञान प्राप्त होईल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक-१: नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांसाठी मराठी	१.१ भाषा जीवनव्यवहार आणि नवमाध्यमे, समाजमाध्यमे १.२ नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांविषयी साक्षरता, दक्षता, वापर आणि परिणाम १.३ नवमाध्यमे व समाजमाध्यमांसाठी मराठी भाषेचा वापर	१	१५
घटक-२: नव समाजमाध्यमांची ओळख	२.१ नव समाजमाध्यमांचे स्वरूप २.२ नव समाजमाध्यमांचे प्रकार- टेलिग्राम, यु-ट्यूब, व्हाट्सअप, ट्विटर, फेसबुक, ई-पेपर	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

● संदर्भ ग्रंथ :

- १) सायबर संस्कृती : डॉ रमेश वरखेडे
- २) संगणक : अच्युत गोडबोले
- ३) सोशल मिडिया : योगेश बोराटे
- ४) इंटरनेट: डॉ.प्रबोध चोबे
- ५) आधुनिक भारतीय भाषा : मराठी –डॉ.गीतांजली चिने
- ६) प्रसार माध्यमे आणि मराठी भाषा : डॉ.भास्कर शेळके
- ७) व्यावहारिक व उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली : डॉ.संदीप सांगळे
- ८) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्य : य. च. म. मुक्त विद्यापीठ नाशिक

Skill Enhancement Course : कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग -२

Course Code & Title	Credits	Credit distribution of the course	
		Lecture	Practical
MR-SEC-124T कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य भाग -२	२	२	--

- **अध्ययन उद्दिष्ट्ये:**

- १) कार्यक्रम संयोजनातील लेखन कौशल्य संपादन करणे.
- २) कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य आत्मसात करणे.
- ३) विविध कार्यक्रमांच्या संयोजनासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करणे.

- **अध्ययन निष्पत्ती:**

- १) कार्यक्रम संयोजनातील लेखन कौशल्य संपादन करता येतील.
- २) कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य आत्मसात होतील.
- ३) विविध कार्यक्रमांच्या संयोजनासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन मिळेल.

घटक	उपघटक	श्रेयांक	तासिका
घटक-१ : कार्यक्रम संयोजनातील लेखन कौशल्य	१.१ निमंत्रणपत्र व निमंत्रण पत्रिका लेखन १.२ कार्यक्रम पत्रिका लेखन १.३ बातमी लेखन	१	१५
घटक-२ : कार्यक्रम संयोजन व अहवाल लेखन	२.१ कविसंमेलन २.२ वाचन प्रेरणा दिन २.३ मराठी भाषा पंधरवडा २.४ मराठी भाषा गौरव दिन २.५ व्याख्यानमाला २.६ ग्रंथ प्रदर्शन / ग्रंथ दिंडी (वरीलपैकी सर्व उपक्रमांच्या उपस्थितीसह कोणत्याही तीन उपक्रमांचे अहवाल लेखन करणे अपेक्षित)	१	१५
एकूण श्रेयांक व तासिका		२	३०

● संदर्भ ग्रंथ :

- १) व्यावहारिक मराठी : पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
- २) मराठी भाषेची संवाद कौशल्य : य. च. म. मुक्त विद्यापीठ नाशिक
- ३) व्यक्तिमत्व विकासासाठी संभाषण व लेखन कौशल्य : संपा.पृथ्वीराज तौर
- ४) कार्यक्रमाचे प्रभावी संयोजन आणि सूत्रसंचालन : जयप्रकाश बगदे
- ५) व्यावहारिक मराठी : ल.रा.नासिराबादकर

